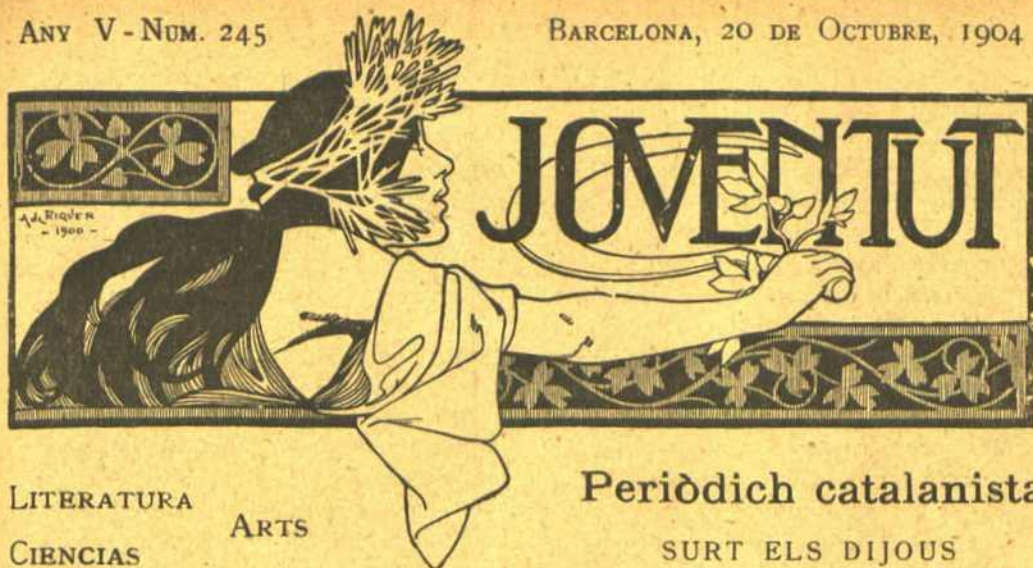

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

¿Ahont som?, per S. Gubern.—¿Te'n recordas?... per Joaquim Rosselló y Roura.—Rèplica, per R. Miquel y Planas.—L'àliga, la serp y el llimach, per Francisco de P. Juanico y Coll.—«», per Jaume Terri.—Teatres, per Emili Tintorer.—«Vos delantes», per Arnau Martínez y Serriñà.—Notas bibliogràfiques, per idem.—A festes, per Jaume Cartanyà.—De bon matí; Sed d'ampr, per I. Soler y Escofet.—Novas.

FOLLETÍ:

SOLITUT, per Victor Català.—Plech 22.

L'HOMME CONTRA L'ESTAT, per Herbert Spencer.—Traducció catalana.—Plech 15.

¿AHONT SOM?

Aixó's pregunten, com si realment estessin esverats, els diputats y senadors que, de Madrid estant, vetllan per la felicitat d'Espanya, ab motiu dels distints episodis a que ha donat lloch el desafiament entre'l marquès de Pickman y un capità de la guarda civil.

Al sentirlos, qualsevolga diria que no es aquest el país ahont, després de la mort d'un home, vilment assassinat, la mateixa autoritat s'encarrega de tranquilisar al poble, dihentli: *puede el baile continuar*.

Un desafiament, y a mort! En ple sigle xx ¿és aixó possible? No quedarem en qu'era un fet

la regeneració? ¿No haviam convingut en qu'en Maura feya la revolució desde dalt? ¿A què ve la resurrecció de costums barbres, mitjvals? Un desafiament, a mort! ¿Ahont som?

¿Què han fet las autoritats? ¿No està prohibit el desafiament? ¿No diu la llei, ab tot son inflexible rigorisme, que'l *funcionario* que tingui coneixement d'estarse concertant un desafiament detindrà al provocador y al provocat, no posantlos en llibertat sens obtindre d'abds *juramento de caballero* o paraula d'honor (qu'es igual) de que han desistit de son propòsit? ¿Ahont som?

Y si el *lance* s'ha ja consumat per negligencia o complicitat dels que devian impedirlo ¿no s'ha de castigar al que mata a son adversari ab la pena de presó major? Als padrins que intervenen en el desafiament ¿no se'ls ha de jutjar aixis mateix com a còmplices o autors del delict comès, segons els casos? ¿Què s'ha fet al matador d'en Pickman? ¿Què als padrins que'l portaren al *campo del honor*? ¿Ahont som?

¿Què fan els senyors ministres de la Governació y de Gracia y Justicia? ¿Què fan els jutges y las autoritats totes? ¿Cab que devant dels fets y enfront del escàndol permanexin impassibles; qu'admetin com a veritat, sabent qu'es fals, que'l marquès se suicidà y permetin que se la campin lliures els padrins y el capità de la guarda civil, a qui els *colegas*

felicitan, deixantli a domicili llurs tarjetas com dihent: «t'has lluhit?» ¿Ahont som?

¿Es de consentir que'l poble prengui part en la tragedia y en parli, la comenti y s'hi interessi fins al punt de voler imposar sa *soberrana voluntat*? ¿Es de permetre la invasió del fossar per la plebe, qu'atribuhintse tot poder mana y fa enterrar en terra sagrada al marquès de Pickman, malgrat haver mort ab taca de pecat mortal? ¿Què fan las autoritats? ¿Ahont som?

Y l'actitut del cardenal Sancha ¿no es ridícula, poch caritativa y antilegal, alhora? ¿A què ve fer desenterrar el cadavre d'un home que ja reposa en brassos de l'amorosa terra, a pretext de que'l lloch que ocupa conté'ls simbolismes d'una benedicció, germen de ventatjas que no pot fruhir el qui ha atentat contra sa vida? ¿No prohibeixen las lleys terminantment las exhumacions dels cadavres que no fa dos anys que són enterrats? ¿No està'l governador obligat a fer cumplir y respectar aytals disposicions? ¿Què pensavan el cardenal Sancha y la primera autoritat civil de Sevilla? ¿Ahont som?

Y sempre la mateixa cansó. ¿Ahont som, ahont som, ahont som?...

Ahont hem de ser! En un pais de cafres, en un pais qu'està en plena agonia y que sols se sotraqueja devant de fets llampants y horribles que donan lloch als rotatius a fer extraordinaris y ultimas-horas *ab tots els noms y apellidos*.

En un pais ahont els ministres negan la veritat, encubreixen la mentida y s'ajupen devant de las exigencias d'un *cuero armado*.

En un pais en que las autoritats judiciales no altra cosa són que servidoras del poder executiu que las nombra, las traslada y las destitueix, segons li sembla y li convé.

En un pais pobre, barbre y desgraciat, ahont els governs jagan ab el poble, tot y essent un compost d'homes inútils; en que'ls militars brillan en temps de pau... y's *lluheixen* (com hi ha món!) en temps de guerra; en un pais ahont els governadors y els batlles són ninots del cacich; en un pais en que las dignitats eclesiàstiques estan ben lluny de possehir l'esperit cristià que predican.

En una paraula: som a Espanya!

S. GUBERN

¿TE'N RECORDAS?...

Viatjavam a rahó de vuytanta kilòmetres per hora, y, arrupits al fons del nostre departament, fruhiam el misteriós encis de l'hora baixa. El sol tramontava una alta y llunyaña serralada, vestint la volta serena del espay ab tons de porpra. Las ombras devallavan lentas de las montanyas. El paisatge, avans joliu y rialler, semblava fondres sota un vel de poesia y misteri. A mida qu'anavam avensant, els termes llunyans apareixian com una boyrosa taca negra; els més propers se dibuixavan confosament, sense detalls. Aquí y allà, algú qu'altre llumet entre la fosca senyalava un migrat reste de vida. Las estrellas brillavan en la blavor somorta d'un cel d'octubre mancat de lluna. Cap altra remor s'ohia que'ls esbufechs pesats y anguniosos com respir de malalt, que llensava la locomotora, y de tant en tant son xiulet estrident, com udol llastimós que s'escampava per la plana, perdentse al lluny.

Una quietut profunda regnava en nostre departament, tot just aclarit per una llum esgroguehida que li dava aspecte d'arco-ba de malalt.

Tu guaytavas enlayre, al espay sense fi, embadalinte ab el brill esmortuït de las estrellas; jo guaytava ab fera obstinació la fosca immensa, sentint en mon esperit l'atracció fonda e irresistible del misteri.

El tren seguia sa marxa vertiginosa salvant kilòmetres y més kilòmetres, sempre incansable, sempre ab aquell esbufech pesat y anguniós de malalt, pujant y baixant terraplens, serpejant, deixant pobles y més pobles enrera, sens aturarshi.

Al entrar en una foradada sentirem una estranya impressió, com un fret en el moll dels ossos, un fret esgarriós que'ns feya petar de dents sense dârnosen compte. Vas acostarte molt, y abrassantme níviosa y mirantme d'una manera estranya, me digueres en veu baixa que tenias por. Quina impressió'm feya ta mirada ennuvolada de llàgrimas!

Al trobarnos de nou en plena natura, una àlenada d'ayre fresch y sanitó semblà omplir nostres pulmons de nova vida.

Ja ben entrada la nit, comensarem a par-

lar de nostre amor: del passat, del present, del avenir... Ja no tenias por, y el brill de ta mirada s'havia endolsit, y ton rostre havia pres una expressió serena.

—Avuy sóch molt felis, amor meu — me deyas, estrenyentme las mans; y jo amanyagava ton gentil caparró de nineta, porque també me'n sentia molt de felis, com may me'n havia sentit tant.

Ta mare dormia a la bona de Deu, al altre cap del departament, ab la santa desprèocupació de la vellesa que té quelcòm de la ignocencia infantivola; y nosaltres la miravam ab respectuós carinyo. Y parlavam (molt baix pera no despertar-la) d'aquell establiment d'ayguas del mitjdia de Fransa, en el que jo acabava de passar una temporada pera referma malmesa salut; y en parlavam ab animació, assaborint el recort y renovant las impressions viscudas.

Després ja no'n parlarem de nosaltres: parlarem dels desheretats de la terra. Que te'n vaig contar de cosas! Tu quasi las desconexias las miserias de la vida, y jo't vaig anar iniciant en ellas, descubrinte'ls dolors qu'amagan el món y la societat sota caretas d'alegria forsada, sota vestits de sedas y oriells. Jo vaig ferte conèixer que, sota una cara alegre, hi batega sovint un cor replè de fel; qu'en mitj d'una festa hont regnan la gatzara y l'alegria, hont l'or s'hi vessa a mans plenas, s'hi ovira a voltas un demà ple de privacions, de miseria, de desesperació, ab vistas al deshonor y al crim. Jo't vaig fer conèixer que sota un somriure afalagador s'hi sol amagar la falsetat, y que'l punyal de la traició fereix vilment al estrènyer una mà amiga y confiada.

Això y moltes cosas més vaig dirte, y tu escoltavas obrint molt els ulls, esparverada, veyent còm al devant teu s'obria un nou món, una nova societat qu'avans no coneixias; y sentias una pena molt fonda al veure còm, pedra a pedra, s'anava enrunant aquell alt castell, per quins cims ta jova imaginació havia deixat voleyar lliurement tas ilusions més dauradas.

Comensavas a comprendre. Ja en aquellas donas cubertas de ricas telas y profusió de brillants qu'en las platjas francesas prengueres per grans senyoras, no hi veyas més que la pobre *cocotte* quina vida es un etern pro-

blema: avuy nedant en l'abundor, pera demà anar a finir sos dias en un recó d'hospital. Ja en aquells qu'havias vist constantment aparellats, mostrant en públich ésser un felis matrimoni, hi sabias veure un complert divorci moral que feya de llurs vidas un infern. A n'aquell altre, jove elegant, fill primer d'una noble y rica familia, el contemplavas ab tristesa bon punt, analisantlo, el trobavas ple de llagas morals, anunci de sa degeneració fisica. En aquella corrúa de joves d'aspecte distingit y maneras finas qu'ab encantador somriure afalagavan ton amor propi y ton orgull de dona hermosa, papallonejant a ton voltant y fente objecte de llur predilecció ab las sevas superficialitats ridiculas, hi sabias llegir, fixante en la palidesa de sos rostres demacrats y ullerosos, l'anemia que'ls consumia, digne premi a la vida disoluta que portavan; y fins en sas maneras hi endevinavas, cuydadosament encuberts, els sentiments més baixos. La calma y prudencia dels vells la interpretavas per temor y feblesa; y en la fidelitat del amich agraht, del necessitat afavorit, hi descubrias el més fret egoisme.

Al veurehi tan clar, aymada meva, vas acotar el cap ab greu tristura y plorares llarga estona en silenci. Ja'l dubte havia fet presa en ton cor!

Jo t'havia presentat el món tal com era, y prompte havia de venir pera tu la confusió; promte no sabrias de què dubtar ni en què creure, porque tot te semblaria una ficció o un engany.

Vaig penedir-me del mal que, sense voler, t'havia fet, y alashoras vaig dirte: que'l món no n'era tan de dolent, que també hi havia virtut y bondat, que no tot era ficció, que no tot era engany... Y somrigueres ab posat de dubte!... Però després me mirares tendrament, m'abrassares apassionada, y'm digueres que jo era una excepció, que jo no'n formava part d'aquella societat corrompuda.

—Tu m'estimaràs sempre—'m deyas.—¿Veritat, amor meu?... Y viurém allunyats, forsa allunyats de tanta mentida. T'estimo tant, que tinch necessitat de creureho que nostra felicitat durarà sempre!...

Jo no trobava paraulas pera expressarte lo que sentia, lo que t'estimava, vida meval Y t'ho deya estrenyente contra'l meu cor,

aquest cor qu'era teu, que sufria veyente sufrir.

Vaig pregarte que descansessis, puig era molt tart y estavas fatigada; mes un seguit d'emoció ens dominayan, y continuarem parlant fins a punta de dia.

Era ja molt tart quan tas parpellas s'anaren clohent poch a poch besadas per la són, qu'exercia sobre teu son imperi. Posares tas mans entre las mevas, ton cap tombà demunt la meua espatlla, y aixis, ben junts, ben agafats, estimantnos forsa, varem quedar adormits.

Quan ens varem despertar, el sol era ben alt.

Ta mare'ns mirava, somrihent ab benevolensa; al preguntarnos si haviam dormit molt, no saberem què contestarli.

El tren, seguint sa marxa vertiginosa, ens anava apropant a la gran capital francesa, de la que'ns semblava sentir ja'l clamoreig aixordador, donat per mils y mils de febrosas golas...

Tu no la coneixias la gran ciutat, mes la pressentias ab tots sos vicis y corrupcions, ab son faust y opulencia ostentat cinicament, enfront de la miseria descarnada, la trista miseria dels grans centres populosos: la que's mostra a la llum del dia encuberta ab un vel de penosa decencia, y la qu'amaga sas tristas despallas en lo més pregón de cambras infectas, sens ayre ni llum...

A mida que'ns hi anavam apropant, tos nirvis, accelerant sa activitat, vibravan sordament a grans batzegadas; en ton rostre s'hi dibuixava l'ombra d'un malestar indefinible. Prou reyam, y molt, perque'ns sentiam felissos, mes nostras riallas, nirviosas, semblavan l'eco d'un dolor incompres.

Al arribar a la estació de Villeneuve, el tren parà uns breus moments, qu'aprofitarem per'aconduir nostre equipatge, disposantnos a fer nostra entrada triomfal al Paris dels nostres somnis. Anava ja a arrencar el tren quan, obrintse sobtadament la porta que dava al *andén*, entrà y prengué lloch davant nostre mateix, ab cert abandón, una damisela vestida ab elegancia excessivament provocativa. Sos dits, enterament cuberts de brillants, estrenyian nirviosament un paper de color de rosa, que bé podia ésser una

carta. Entorn de sos ulls, enclojats en unas concas moradencas, hi apareixian uns ribets vermelloso, indicis d'unas llàgrimas recentment ofegadas. Sas galas pàlidas y xucladas, sos llabis plens de carmi, sas galas, tot son ayre, denunciavan la dòna *galant*, un pobre sér desgraciat en mitj de la opulencia en que aparentment vivia, victima... ¿qui sab? tal volta d'un excés de cor, de bondat...

De moment sentires certa instinctiva repugnancia vers aquella dòna jova que, malgrat las senyals del sufriment, era ben hermosa. ¿Veritat que aquell luxó, aquella ostentació quin preu no se t'amagava, te feyan mal al esperit y excitavan tos nirvis? Però tu ets bona, y prompte aquell visatge trist y adolorit t'interessà vivament y t'ompli de fonda emoció.

No parlavan, no'ns atreviam a obrir els llabis, com temerosos de profanar aquell mut dolor. Aquella dòna fitava son esguart, que volia ésser fret e indiferent, en els termes llunyanys del paisatge, però de tant en tant un sanglot mal contingut la trahia en mitj d'aquella tranquil·litat que s'esforçava en aparentar. Si ens en sugeri de reflexions aquella dòna jova y hermosa, nafrada pel sufriment y pel vici...

La màquina llensà un xiulet estrident y sostingut, entrà furienta en l'*andén*, y moments després una sotragada'ns senyalava'l terme del viatge.

Nostra desconeguda saludà lleugerament ab un somriure qu'encongia l'ànima, baixà pressosa, y prompte la vegerem perdres entre la immensa gentada que, com una riuhada, s'escorria *andén* avall, vers la porta de sortida.

Tu la segues, ab mirada plena de recansa y simpatia, fins a perdre-la de vista; després brandares el cap tristement, y cercant la meua mà, la estrenyeres ab efusió tot llençant un sospir fondíssim. Moments després, ab el cap cot y ple de pensaments boyrosos, pausadament y en silenci, anavam també escorrentnos per l'*andén*, seguint avall, avall, vers la porta de sortida, perduts entre la gran gentada...

JOAQUIM ROSSELLÓ Y ROURA

RÉPLICA

Al senyor Vallès y Roderich.

En l'article *Miscelânea matemàtica*, publicat en el número prop-passat, se'm fa l'honor d'una reventada en tota regla; millor dit, la reventada es pera la meua versió (no traducció) dels Problemas de

l'Antologia grega que s'han publicat en aquestes mateixes planas.

Passo per alt la versemblansa de la falla que serveix de pretext a l'argumentació del senyor Vallès y Roderich; crech que no costaria gens demostrar la poca consistència de la invenció y fer veure que lo del còdice aljamiat, com lo del viatge a Atenas, com sa teoria politich-matemàtica són romansos: lo que queda en peu es la critica que's fa del meu treball sobre'ls problemas, y sobre tot la bona intenció ab que ha estat feta. Com que no coneix sinó de nom al senyor Vallès y podria ésser que's tractés de persona que'm mereix molt respecte, m'abstinch de calificar la seva manera de procedir.

Mes passém a la meua defensa (donchs defendrem desitjo creyent que JOVENTUT no ha de negarme aquest dret), y escolti el meu reventador un consell: Quan vulgui esmenar la plana a algú, procuri no incorre en els mateixos defectes que critica... aumentats y tot.

La traducció que vostè dona del problema d'*Els bous d'Augias* (y dich que la dona vostè perque no crech lo del còdice d'Atenas) tot dihent de la meua qu'es massa lliure, resulta qu'està tan lluny del text grech com pugui estarho la meua, y encara potser un bon tros més. Aquí va, pera demostrarho, la versió llatina que posa Heilbronner en sa *Historia malheseos universæ* del problema de que's tracta, y que jo crech molt cenyida al text original; donchs ja vaig declarar solemnement que no coneixia'l grech (y el meu difamador segurament tampoch, malgrat sas infulas), servintme pera la meua versió d'una edició francesa, en prosa, obra d'un helenista conciensut.

VERSIÓ LLATINA:

Augæam rogat Alcides. quot pascua circum
Errarent armenta sibi. Cui rettulit ille.

Pascitur Alphaei rapidas semmissis ad undas.
Pars octava sacro Saturni in colle vagatur.
Pone Taraxappi tumulum sextantis oberrat
Dimidium; decimæ semmisses detinet Elis.
Denique in Arcadici trigesima substitit oris.
Quadraginta vides tamen hic armenta reliqui (1).

VERSIÓ FRANCESA:

Le puissant Alcide demandait à Augias le nombre de ses bœufs. Le roi lui répondit: «Sur les bords de l'Alphée, il y en a la moitié; le huitième de mon troupeau est à paître sur la colline de Saturne; le douzième est près de la borne, de Taraxippe; le vingtième pâtre aux environs de la divine Elis. J'en ai laissé le trentième dans les herbages d'Arcadie; tu verras ici le reste du troupeau, cinquante bœufs (2).»

Ara bé: els vuyt versos llatins, equivalents als vuyt grechs, s'han tornat en las mevas mans dotze versos (ja parlaré dels dos últims que jo vaig afegirhi); emperò vostè ha volgut esmersarnhi... trenta!! Vaya una fidelitat! Els dos versos meus són senzillament un estirabot posat al final ab el sol objecte d'adaptar un poch l'epigrama grech al concepte modern del gènere epigramàtic que sembla reclamar pera final una frase o idea càustica o simplement enginyosa. Això no vol dir que la per mi posada ho sia d'enginyosa, emperò es un *clixé* modern que's gasta molt allà hont hi jagan banyas, y vaig creure del cas encabirli, no pensant may que un critich de tantas campanillas com el senyor Vallès y Roderich se dignés passarne els ulls.

Emperò, vinguim aquí, escrupulós corrector de *lapses* agens; vostè que s'horroritza de qu'Hèrcules passés a la categoria de *marrit ab adornos*, ¿còm s'ha atrevit a convertirlo en *lladre de solemnitat*? En efecte:

«...y teniendo deseo
de robarle sus bacas ciento á ciento...»

diu vostè, y això si qu'es un horror. Y vinga fidelitat:

«...que en aquel rico llano
cuya orla es oro, y esmeralda el fondo...»

Quanta riquesa, senyor Vallès! Y tot es ben bé obra de vostè; com allò de que

«...es muy fiero
en el monte, en el prado, en la ribera.»

Y que poètic es tot això! Y aquell final de

«Mover la clava, pero no la pluma», etc.

com si's tractés de qualsevol *bizarro* general espanyol, incapàs d'escriure'l seu nom sens erradas, emperò fent sempre atrocitats *con la espada*! Es senzillament sublim.

Certament, senyor Vallès y Roderich, la fidelitat que vostè gasta es cosa admirable, y

(1) Heilbronner. Obr. cit., pàg. 871.

(2) *Anthologie grèque* (trad. Félix Delhèque), Paris, 1863. Tom II, pàg. 41.

la seva traducció té un *sabor grech* del Pla de las Comedias qu'enamora. ¿Vol fer societat ab mi? Lo que jo no abastés a malmetre, me sembla que vostè ho conseguiria fàcilment, a judicar per la mostra.

Y ara, en seriò, permetim que li digui que no ha llegit bé la meua declaració, feta de bona fe, en aquestas mateixas planas al publicar els primers problemas. Allí, queda dit (1) que *las meas versions catalanas pretelen sols oferir al lector lo curiós dels càlculs a que donan lloch els problemas, no pas deixarli assaborir la llur valua dins la literatura clàssica*. Això, a mon entendre, basta pera fer constar que no's tracta de cap trevall de filologia comparada, ni res d'això. Y en quant a lo de que no n'hi hagués cap versió castellana, no es pas cap afirmació absoluta meua: es no més un *pensar meu*, en el qual segueixo encara en aquests moments, a menys que vostè no demostrí clarament lo contrari. Cosa per altra part gens d'estranyar, donchs en aquesta mena d'investigacions de res pot dirsen may que sia la darrera paraula.

En quant a las demás alteracions que vostè ha cassat al vol en las meas versions dels problemas, permetim que li digui, benivolgut e impertinent amich senyor Vallès, que no tenen cap importancia; tinch anotadas moltas variants y alteracions, aixis com moltas imitacions de'l text original, qu'algún dia si Deu ho vol publicaré reunidas, y li demostraran qu'en aquestas cosas cadascú hi diu la seva.

Lo que de cap manera li perdono es la *planxa* que vostè fa al afirmar que'l problema titulat *L'horoscop* no es de l'Antologia. Això m'ha acabat de demostrar lo que jo creya, això es, que vostè, pera fer la meua reventada, degué tenir a la vista, no una edició completa y fidel de l'Antologia, com per exemple la grech-llatina d'en Firmin-Didot que tenen al *Ateneo*, sinó un'altra versió fragmentaria com la de Heilbronner avans anomenada. En efecte, en aquesta obra s'hi troban de menys alguns dels problemas (tres a tot estirar) no sé per quina rahó, y un dels que mancan es precisament el que vostè diu. Emperò, vegi qualsevolga edició y el trobarà. En la d'en Firmin-Didot, a la plana 484 del volùm segon; en la de Tauchnitz, a la plana 196 del volùm tercer; y en la francesa de Dehèque, a la plana 61 del segon volùm.

Per acabar, contestant a una pregunta de vostè declaro que no'm lliga cap illas de parentiu ab el senyor Sanpere a qui vostè anomena, y encara menys comparteixo ab vostè el concepte que li mereix dita personalitat (en el terreno científich, s'entén, donchs no hem pas de ficarnos en vidas privadas); y respecte a las manifestacions d'amistat que sem-

bla vol prodigarme en el seu article, me fan el mateix efecte que si'm rentés la cara ab un drap brut. Ja pot quedárselas; si es que, deixant apart reserves, no's manifesta clarament y'm demostra qu'es realment vostè la persona que jo crech, y qu'exerceix sas funcions ja firmant Vallès y Roderich, ja firmant *Servet y Raves*.

R. MIQUEL Y PLANAS

L'ÀLIGA, LA SERP Y EL LLIMACH

Al fons d'un barranch hont la nit era eterna, vivian satisfets de sa miserable sort un llimach y una serp. Un dia creuhà l'espai infinit un'àliga, y al distingir desde vertiginosas alturas, ab sa maravellosa vista, a la serp y al llimach en aquella profunditat que pera ella representava un mesquí regueró, plegà un moment las alas y devallà majestuosament, abandonantse quasi a son propi pes, fins a reunir-se ab aquellas bestiolas.

L'instintiu terror qu'experimenta tot ser quan veu sa vida en perill, s'apoderà de la serp y el llimach, que restaren immòvils, esperant la escomesa del monstre alat, ab perfecta convicció de qu'era arribada sa darrera hora.

Mes l'àliga, per un d'aquells capritxos que solen tenir els poderosos, volgué mostrar commiseració per uns moments, y en comptes d'allargar las urpas envers els dos infelissos que restavan a sa entera disposició, saltà sobre un petit marlet de llicorella, obri indolentment el bèch, y parlà d'aquesta manera:

— Sôu mos esclaus; tinch perfecte dret sobre las vostras carns esquifidas, perquè sóch mil voltas més forta y poderosa que vosaltres. Mes, tipa ja per avuy, y trobant-me sense fills que badin el bèch demanant presa, seré ab vosaltres generosa si responeu ab dignitat y enteresa a mon interrogatori. Tu, serp, qu'ets la més gran, comensa per respondre a mas preguntas.

— Diguèu, senyora.

— ¿Per què t'arrossegas entre immondícias? ¿Per què no't sadollas de llum pura y d'ayres pürs? ¿Per què no t'enlaýras?

— No puch, senyora, no puch. Mon destí es arrossegar-me; mas escatas són fetas per'arraparme a la terra y al llot; mon cos,

(1) Vegis nota (1) en la pàgina 49 del present volùm de JOVENTUT.

allargassat com las arrels, es fet pera endin-sarse en las esclerxas tenebrosas, carago-lantse y fent contorsions ridiculas.

— Però podrias elevarte, tot arrastrante. Jo he trobat germanas tevas als cims de las montanyas. Mas alas salvan las distancias ab gran velocitat, es cert, mes vostras escatas també vos serveixen pera pujar: tot es qüestió de voluntat y perseverancia.

— Y ¿per què volèu que'm molesti, senyora? ¿Per ventura deixaré d'ésser serp, per més que m'enlayri? Tot lo més que lograria, en paga de ma ridicula pretensió, fóra que vós, desde vostre immens trono blau, m'oviréssiu més prompte y més prompte'm fessiu presa. Aquellas alturas no s'han fet pera mi, que no tinch alas. Las serps que vós veyèu al cims de las montanyas són d'un'altra mena, y la mateixa insana vanitat que las fa enlayrarse, las mata.

— Molt bé: ets modesta, te fas càrrech de ta sòrt, y no ets dolenta, puig no comprens què's fassi el mal pel sol gust de ferlo. Te perdono la vida. —

Y girantse al llimach:

— Digas llimach: ¿per què, ademés d'arrossegarte, vas deixant aquest rastre llefiscós qu'embruta lo que tocas? ¿No podrias caminar sense deixar aquesta pretensiosa mostra del teu pas?

— Senyora, precisament aquesta es la qualitat qu'm fa superior a vostra rassa. El cami de plata que vaig deixant a mon pas, patentisa ma superior importancia. ¿Què'n queda de vostra poderosa volada per l'espai? ¿Què'n queda del petit solch que fa la serp? Vosaltres són poderosos pera destruhir, però

impotents pera crear res. Vostra obra es malvada y xorca.

— Mira, petulant insolent: si no fos la repugnancia que m'inspiras, aquí mateix t'esclafava. Tens sòrt que no vull empastifarme las urpas ni el bèch de mochs.

— Senyora, lo que vós apar repugnancia es admiració a mon privilegi. ¿Que per ventura són molt diferents dels meus els medis de què's valen l'aranya, l'abella y el cùch de seda pera produhir?

— La seva obra es útil, estúpit. La teva sols serveix pera delatarte. No't vull sentir més: els teus inflats arguments m'atacan els nirvis. La serp es més digna que tu, perque si vol s'enlayra a ple sól, encara que sigui rastrejant. Tu estàs eternament condempnat a viure entre las bruticias y fosquetats dels fondos. El dia que vulguis elevarte una mica, la teva mateixa viscositat te farà relliscar. Aquest es tot el privilegi que tant t'envaneix: es ta impotencia. Serp, ménjatel, que jo no'l vull tocar!

— Senyora, s'ha ficat al cau d'un cadell. Com que rellisca tant, ja deu ésser ben endins...

— Donchs espéral que surti!

— Es endebadas, senyora. Pot estar, si vol, dias y mesos dintre. Si li convé, s'alimentarà de terra.

— ¿Es a dir que jo, tan poderosa, sóch impotent contra una asquerositat com aquesta?

— Es el privilegi que tenen els babosos contra'ls forts. Vós ho havèu dit: quan els convé, relliscan. —

FRANCISCO DE P. JUANICO Y COLL

* * (1)

Ja mon llibre ha finit.

Quan la fosca a la llum hagi abatuda
en el temps d'hivernada,
fullejarè eixa obra meva y teva:
meva, perque jo l'he concebuda;
teva, perque tu l'has inspirada.

Y ara plou, ara neva,
com primavera entre perfums vinguda
retornarà'l bon temps: las violetas
de goig esclataràn, las orenetas
de nou vindrán de sas llunyanas terras,
y el rossinyol per las floridas serras
a sa companya cantarà amoretas.

Y l'estiu passarà y cauràn las fullas
ja ressecas pel sól, pel vent llensadas;
y el fret hivern tornant ab sas despullas,
a dojo'ns portarà fortas nevadas...
y altre cop seràn llargas las vespradas.

Y aixís, altra vegada,
tornarèm prop del toch, dòna estimada,
fullejant nostre llibre
y evocant els recorts de falagueras
y dolsas primaveras
d'una vida passada
de sospirs y petons tota enjoyada.

Y lentament aixís, vindrán hiverns,
cauràn las fullas, moriràn las flors;
y nostres juraments seràn eterns
fruhint de nostre amor sense repòs.

TEATRES

L'ENDEMÀ DE BODAS

En Pous y Pagès, deixantse aquest cop de problemes socials, s'ha concretat a fer obra d'art. Y en aquest terreny, que trepitja sòlidament y ab facilitat envejable, ha triomfat a las taulas com havia triomfat en la novel·la. No hi ha dubte que aquest es el seu verdader camp de batalla, en el que obtindrà, si persevera, victorias senyaladas.

L'endemà de bodas pot dirse que ja n'és una. És un drama, un petit drama viscut per l'autor. Sembla tret y copiat de la mateixa vida rural catalana per un observador fàcil, serè y desapassionat. Un petit drama puyent per sa veritat, per sa senzillesa, y sobre tot per la sobrietat de que fa gala l'autor al reflectir las passions qu'agitan als personatges de l'obra. En aquest sentit la comedia d'en Pous — l'autor la titula comedia — pot ben dirse qu'és una obra moderna. No'ns pinta ell lo excepcional, las passions exaltadas de sers desequilibrats que, ab recursos sovint convencionals, un autor qualsevol aprofita per'aterroritzarnos derivantne crims y plors y desgracias; en Pous ens pinta un d'aquells petits dramas vulgars, sense grans crits, sense grans plors, sense grans passions, sense sang ni ganivetadas, però petit drama que corprèn, que interessa, qu'enterneix y fins qu'educa, puig qu'en ell hi sentim palpitant la vida, la vida de sers humans semblants nostres, quinas passions són quasi bé las mateixas nostras y quinas alegrias, tristesses, ilusions y desenganyos tant s'assemblan a las que nosaltres mateixos sentim en nostre cor y en el cor de la humanitat que'ns rodeja. La emoció aixís obtinguda no serà segurament una emoció tan intensa, no'ns commourà tan profundament com las grans tragedias que lo excepcional en homes y passions originan a voltas y que sols els mestres han sabut pocas vegadas reflectir ab veritat, però no hi ha cap dubte: la emoció que'ns produheixen aqueixos petits dramas corrents com el d'en Pous y Pagès, és també una emoció verdadera, menys intensa, però tal volta més durable y de totas maneres més serena y melancòlica. És la veritat nostra, la de la generalitat la que'ns commou y ens fa sentir; y perque és la veritat nostra y no la dels sers excepcionals es per lo que, tal volta inconscientment, la creyem més verdadera.

El drama o comedia se reduheix a lo següent: Dos pagesos, pare y fill, viuó el primer, se casan ab dugas pagesas, mare y filla. El viuó encara conserva las pretensions y qualitats d'aquell tipus tan comú de *maco* de poble. Gandul y endeutat, pensa referse casantse ab la viuó que passa per rica, però qu'en realitat està tan arruinada com ell, victima més de las malas arts d'un parent que la explota que de defectes propis.

Una pobra dòna sense costats sempre acaba essent la victima d'algu: el drama s'endevina. Efectuat el casament—casament qu'han precipitat els respectius acreedors esperant cobrar, y que s'ha efectuat sense parlar d'interessos per allò de que l'un volia enganyar al altre,—la respectiva situació's posa en clar y las alegrias del casori's converteixen en planys. Sols els dos joves, ànimas puras, quasi bé nens, que s'avergonyian de casarse, comensan desde l'endemà a viure joyosament la vida, no sense l'amargor que'ls produheix l'espectacle dels seus pares revolcantse en un mar d'egoismes y petites passions.

No vull pas explicar l'argument: sols diré qu'està desenrotllat ab forsa trassa, especialment el segon acte, en que hi ha escenas verament magistrals.

Com ja he dit, els diferents tipus són trets de la mateixa realitat y dibuixats ab fermesa, y en tota l'obra s'hi admira un estudi de costums rurals, reflectidas ab tal art y sentiment, qu'això sol bastaria per'acreditar a son autor.

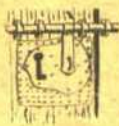
Es clar que l'obra té defectes. Especialment el tercer acte crech qu'és massa deixat, y en conjunt menys sentit que'ls altres. Ovirèm quelcòm de convencionalisme en algunas escenas del mateix que desentonan de lo restant de l'obra. També'ls tipus dels dos joves me semblan un xich carregats. Bé és veritat qu'ab ells obté l'autor efectes còmichs de bona lley, que fan riure de bon grat al públich. Ademés baix el punt de vista purament dramàtic, en conjunt, l'obra és bon xich cansonera; podria alleugerirse molt, especialment el primer acte.

En quant a diàleg y llenguatge, l'autor se mostra a l'altura de sa envejable reputació literaria.

La comedia fou ben presentada en conjunt, y fins semblava ben ensajada. Sorti ben rodona, distingintse la Jarque y en Barbosa, els que, no obstant, subratllan potser un xich massa la transició de solters a casats. A n'en Rojas li va molt bé'l paper d'hereu maco, encara qu'en alguns moments tingué accionats de *chulo*, lo qual no es del cas: vull dir que un *maco* català y un *chulo* andalús no són pas la mateixa cosa. La Llorente, si bé dominant el paper, me va semblar que no estava en ple domini de sas facultats. Tingué, no obstant, moments justos. En fi, arrodoniren el quadro en Daroqui, en Vinyas y en Capdevila.

La presentació, regular.

EMILI TINTORER

«VOS DELANTE»

A en Joseph Pin y Soler

Sempre que, parlant ab las *cucurullas* de la literatura catalana (novelistas de carreró, mestres en gay saber... etc. etc...), se pronuncia'l vostre nom o'l del malaguanyat Anicet de Pagès y de Puig, indefectiblement el chor de drachs y cocodrils exclama com un sol home y pres de santa indignació: —*¡Anathema sit!* —

Y es que'l vostre nom y el del gran lirich català signifiquen pera ells els noms de dos rèprobs, de dos sers satànichs expulsats del paradís de sas capelletas, de dos rebelds que lluny d'acotar la testa sota'l pes de la terrible maledicció y de demanar humilment indulgencia, han menyspreuhat mefistofèlicament las estupendas iras dels còmichs Jehovàs y han satirizat sense compasió tanta petitesa y tanta tonteria.

No han pogut comprendre may, las nostras llumaneras, que no era a n'ells a qui ridiculizavau, sinó a las miserias de la humanitat; y que si tots ells estavan convertits en una mena de Sants Sebastians de vostras sagetas, era solsament de reïtop, per carambola; porque cap culpa teniau vosaltres de que tinguessin la fatalitat de pertànyer per dret propi al genre tonto.

Res té, donchs, d'estrany qu'en las darretras eleccions de mantenedors pera'ls Jochs Florals, a pesar dels esforços desesperats d'un grupo de joves (entre'ls que tenim l'honra de comptarnos) la vostra candidatura experimentés un fracàs. Fou la revenja dels tabernacles. Jaume, el genial Jaume Garriga, va caure clivellat per las ungladas rabiosas de nostras implacables milocas!

Las ninetas, las papallonetas y las oreñetas, y en sa representació la companyia arrendataria de la *gaya ciencia* (!), ab tota la gravetat que donan els anys, l'orgull y l'encarcarament, vos varen excomunicar una vegada més. Un xafech abrumador de butlletins del Diccionari Català y d'odas *Al Tre-call* vos va ofegar.

Es dolorós confessarho, però es la trista realitat: si no fem un esforç colossal, si no posèm totes las forsas en nostra empresa regeneradora, els Jochs Florals, aqueixa institució que feu renàixer l'esperit patriòtic de

Catalunya, están condempnats a... *patium perpetua*.

Si no hi posèm prompte un remey eficaç, ab tota la recansa imaginable y ab tot el dolor de l'ànima'ns veurèm obligats a abandonar els Jochs Florals a la mortifera metralla dels versos a *El drach alat del capell del Rey en Jacme*, dels càntichs *A la llensadora* o dels *Goigs de Sant Llorens dels Piteüs*, ab que'ls jovincels ab batxillerat de Palautordera y de Castellbisbal y els seminaristas pretensiosos de la plana de Vich, tinguin a bè rematar paulatinament la festa tradicional de las lletres catalanas.

Enguany sols una reduhida minoria de vostres companys y admiradors ens hem pogut salvar del naufragi. Si un altre any, després d'intentar un nou esforç, els elements qu'afortunadament tenim ideals, independencia y... paladar, fossim definitivament vensuts y ens decidissim a abandonar per sempre la destartalada y vella carabela dels Jochs Florals veyentla estabellarse entre'ls esculls de la carrincloneria y del mal gust, també, a despit de tothom, vos aclamariam ab entusiasme com a mestre y capdevanter de nostra creuhada, dihentvos respectuosament: — *Vos delante*... —

ARNAU MARTINEZ Y SERIÑA

NOTAS BIBLIOGRAFICAS

RONDALLES, obra pòstuma de Jacinto Verdaguer, *Tipografia «L'Avenç»*.

En Verdaguer, en aquesta sa darrera obra, se'ns revela tant o més gran com a prosista que com a poeta.

La rondalla popular, aquest genre literari qu'en las mans barroheras de la major part d'escriptors catalans quedava reduhit als estrets limits d'una prosa escarransida que inevitable y tradicionalment consistia en adornar ab una serie de *tafoys*, *vatius* y *oydàs* las consabudas aventuras d'un castell feudal assetjat pels moros, y quin castlà, quan sos sitiadors el creyan mort de fam ab tots els seus, enviava al rey dels alarbs un peix fresch que's procuravan els cristians per medi d'una mina que'ls comunicava ab la mar; o en el relat de las malifetas d'un capità de lladres que feya adormir a las sevas victimas llensant un bras de criatura a una llar de foc; o en els detestables amors d'en Janot de ca'n Xiribech ab la mossa de la Tuias, forsa galà'n ell, ab la seva faixa de

seda, la vara sota l'aixella y el brot d'aufabrega a la orella, y forsa escotorida ella, ab las galdas molsudas, el faldilló de seda y els ulls com dugas moras; la rondalla popular, repetit, tractada per mossén Cinto, se'ns presenta ab una forma y una originalitat a que nò estavam acostumats.

En Verdaguer, al contarnos sas *Rondalles*, ens las refereix tal com ens las referiria un veritable fill del poble, com ens las explicaria un pagès de nostra montanya catalana, però un fill de pagès veritable com era en Verdaguer; ab la senzillesa y sobrietat d'aquest difícil estil; senzillesa y candorositat desconegudas entre'ls ridiculs y falsos pagesos de nostra literatura y de nostre teatre, que no diuen ni fan més que tonterias.

No podem esmentar com a sobressortint d'entre las demás cap, absolutament cap de las *Rondalles*, puig totes, cada una a sa manera, són veritables models de prosa catalana. No obstant, devèm consignar l'enginy y el garbo ab que mossén Cinto sab conreuar el genre còmic y lleuger a que pertanyen las rondallas *El lloro*, *Els sabis prudents dels Piteus*, *Indirecta*, *Llatinada* y *Qui no't conegui que't compri*, la darrera de las quinas es d'una agudesia y d'un fondo de la ribets de volterianisme, inesperats per part d'un autor catòlich a *outrance* com en Verdaguer.

En un sol mot: *Rondalles* es una obra que demostra per modo eloquentíssim que'l poeta mossén Cinto era també tot un mestre en prosa catalana.

Tant de bo que la publicació de *Rondalles* serveixi pera obrir una nova orientació a la literatura popular de Catalunya.

H. G. Wells.—LA VISITA MARAVILLOSA.—
Traducció de Ramón Ors-Ramos.—(«La Vida Literaria.»)

Es una obra més d'imaginació que de fondo; puig encara que l'àngel humanisat, qu'es l'hèroe de la novela, vol ésser una concepció vigorosa y original, degut sens dubte a la traducció resulta un personatge pueril, que fa que tota la novela resulti un xich fatigosa e incoherent.

No obstant, el sol intent de fernes conèixer las obras dels autors estrangers més reputats, com en Wells, basta per si sol pera desitjar a la casa editorial el millor èxit.

VOLÚM DELS JOCHS FLORALS DE 1904.

Com de costúm, precedeix als treballs y composicions premiats el discurs presidencial, qu'enguany va correspondre al mestre en gay saber en Joaquim Riera y Bertràn, qui s'estengué en llargas consideracions respecte al caràcter y significació dels Jochs

Florals y del Catalanisme en general, ab molt atinats arguments, e imatges y comparansas propies de semblant tasca.

En la Memoria del secretari, en Manuel de Montoliu, s'hi troba una plausible tendència literaria, que fa qu'enguany se llegeixi ab atenció y agrado'l quasi sempre enutjós e ingrat comès secretari.

La poesia premiada ab la Flor Natural es la titulada *Glosa*, d'en Joan Maragall; ben seva per cert, baix tots conceptes: per sa originalitat, per son fondo, per son gust y per sa forma. Es tota ella un himne d'esperansa envers una rica y germanivola Confederació Pirinenca: un reyalme de tots els pobles de nostre bell parlar, que inspira y qu'encisa al poeta fentli entonar versos tan hermosos com els que diuen:

Y el reyalme pirenench
fóra la flor dels reyalmes...
¡Ay! visió, no fossis lluny!
¡ay! Agnès, bé ets anyorada!
¡ay! neus, que blanques que són!
¡ay! montanyes, que són altes!...

El primer accésit a la Flor Natural l'obtingué la poesia *La filla del Carmesí*, d'en Joseph Carner; poesia de cayent popular, de las més bellas que coneixem del autor, y que, ab tot y ésser escrita ab la senzillesa propia de la poesia del poble, està enterament lliure dels arcaïsmes, de las grólleries y las incoherencias que acostuman a enlletgir els treballs de tots els escriptors novells que conreuhan aquesta classe de poesia.

El segon accésit s'adjudicà a *L'etern fementí*, d'en Jaume Bofill y Matas, qui ab aqueix titol presentà un aplech de poesias curtas, algunas de las quals revelan en son autor una inspiració verament nitida y serena, però d'altras, principalment els sis darrers versos del darrer Sonet, acusan certa dificultat en la versificació, deguda sens dubte als entrebanchs peculiars d'aqueixa forma poètica.

La poesia *Cisma*, d'en Miquel Ramon Ferrà, qu'obtingué la Englantina d'Or, es sumament fluixa y faltada d'inspiració. El primer accésit a n'aquest premi fou pera la poesia *Agullola*, d'en Antón Busquets y Punset, qu'es com quasi totes las poesias d'aquest autor, y el segon a una valenta poesia *A Polonia*, d'en Joseph O. Martorell.

El premi de la Viola d'Or y Argent se concedí a la composició *Coronas*, d'en Joseph Carner, qui ab el titol esmentat presentà una colecció de nou Sonets, tots ells escrits ab una inspiració, un bon gust y una erudició poch menys que desconeguts entre la major part d'autors que acostuman a tirar als Jochs Florals. El primer accésit fou per una poesia pretensiosa, llarga y plena de *ripis*, titulada *Babilonia*, d'en Joseph Paradedà y Sala. El segon accésit, en cambi, s'adjudicà

a la poesia *Retaule*, d'en Joseph M.ª Guasch, qu'es verament inspirada y exquisida.

El premi de la Copa, ofert al millor treball en prosa, l'obtingué en Joseph Maria Folch y Torres per son magnífich treball *Animes Blanques*, correctament escrit y desenrotllat ab rara facilitat. Els dos accessits a n'aquest premi els guanyà també en Folch y Torres ab sqs treballs *Deu en la clotada y Jup*.

El primer premi extraordinari del Consistori se concedí a la poesia *La selva animada*, d'en Gabriel Alomar, escrita en vers lliure y d'un fort regust francès; pulcra y refinada com totas las del notable escriptor mallorquí. L'accessit s'otorgà a la poesia *Hivernenca*, de don Jaume Novellas de Molins, qu'ab ella no escrigué altra cosa que una... *Hivernenca* més.

El segon premi del Consistori fou pera *La solana vermella*, d'Ernest Soler de las Casas, obra antiquada y mansa; y l'accessit pera *Recorts*, d'en Busquets y Punset, obra inspirada en el Montseny.

El premi del Ajuntament de Tarragona l'obtingué una *quisicosa* molt biblica y molt dolenta, de Llorens Ribé y Campins. El primer accessit l'aplech de poesias *Estiuheig*, d'en Joseph Carner, de las que'n reproduhim una al etzar pera que nostres lectors judiquin de sa frescor y bellesa:

Tos llabis són vermells com les maduixes,
tos ulls, com els rahims, són violetes,
tos cabells tenen l'or de la faronja,
tes galtes són sedoses com els préssecs.
Tota tu ets esclatanta y ets pesanta.

Ets cullidora y temptas.

El premi de la *Unió Catalanista* l'guanyà en Ramon Surifach y Senties per son treball en prosa *Contes y Estudis*, escrits ab discreció y facilitat; y l'accessit en Joaquim Roselló y Roura ab *El calvari d'una vida, Ofegant el recort y Realitat*, que són tres composicions plenas de vida y bellament exposadas.

El discurs de gracias del mantenedor en Ferrán de Querol fou una patriòtica salutació que l'il·lustrat escriptor tarrogoní endressà ab sentidíssimas paraulas a la institució que feu senàixer l'espirit nacional de Catalunya.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

A FESTAS

Una nit vareig ferme a la mar a tota vela. El vent era favorable; la nau, tallant las onas, avensava lleugera.

No feya lluna; el cel era serè, y las estrel·las, parpellejant, ara reflectian, ara apagavan son guspireig lluminós.

La nau seguia avensant. Vaig girarme a mirar el port que deixava enrera, perdut en las ombres al peu de la gran capital que

may reposa, incansable y viciosa, miserable en sa riquesa...

Després tot se va esborrar: ni ombres, ni port, ni montanyas hi havia al alcans de ma vista. Sols veyia la immensa superficie blavenca. En aquella solitud jo hi trobava alegrias més naturals que las que deixava enrera; alegrias grans e-inexplicables, alegrias que no'm feyan riure, sinó meditar. Y m'ocorrian pensaments estranys, y volia saber si entre'ls sers qu'habitan el mar són tan terribles els odis com entre'ls humans. Perque en mitj d'una mar en calma, en mitj d'una naturalesa tranquila, ¿costa tant de concebir que hi pugui haver odis!

La nau seguia avensant. Se senti l'estrident xisclar de la sirena d'un barco que venia del Sud. Vaig virar allavors y'm vaig atansar a la costa, esperant que's fes de dia.

L'aua era arribada. Jo havia plegat velas y bogava vers la blanca vila sitgetana, adornada encara.

Las onas gronxavan ma nau, anant a finir a rodolons, en acompassada remor, sobre la hermosa platja. Jo contemplava com pres d'un encis la bella punta *suburense* en quina cima s'aixeca'l temple de Sant Bartomeu y en quin centre s'ovira l'artistic *«Cau Ferrat»*, ab sa miranda sobre'l mar. Aquests llochs adquiriren de prompte un gran relleu, illuminats pel sol que acabava d'apareixe en l'horitzó, surant com un monstre de foc en la superficie de las ayguas.

El cop de vista era llavors esplèndit. Al Nort destacavan els xiprers del cementiri, y prop d'ells la rústica caseta del fosser. A Ponent el solitari temple del Vinyet, quina campana tocava a oració anunciant el nou dia. Las carenas de la comarca emergian a la llum matinera ab hermosos relleus.

Ja era dia. La campana de Sant Bartomeu va tocar a festa. Per la Ribera's comensava a veure alguna qu'altra persona ansiosa de fruhir la festa aquella. Després, sobre la Punta, aparegué una bandera qu'onejà als besos del oreig.

Vaig fermar la nau, vaig saltar a terra, y vaig descobrirme saludant a Sitges y a la Naturalesa avans d'entregar-me ab tot mon cor a sas delitoses festas tradicionals.

JAUME CARTANYA

DE BON MATÍ (*)

De bon matí, quan me llevo,
cantant me'n vaig a la font;
a mon pas, de dalt dels sàlzers,
me saluda'l rossinyol,
las flors obren las corolas
embaumantme ab son olor,
y tot sembla que m'esperí
pera donarme'l bon jorn.
Sento llavors en mon ànima
una estranya sensació
que'm fa veureho tot alegre,
tot simpàtic y tot dóis
com si al món sols hi hagués àngels,
com si hi regnés sols l'amor.

Després a casa me'n torno,
y jòh mentidera il·lusió!
llavors veig el món ple d'odis
y miserias y ambicions;
dubto de tot quant me volta,
me poso trist, neguitós,
y... espero ab dalè'l nou día
per podé enganyarm' de nou.

SED D'AMOR (*)

Caminant per monts y valls
bé'n só trobat de fontanas,
frescas com ramells de flors,
plahentas y regaladas,
d'aygua talment com cristall
per lo hermosa y per lo clara...
mes, encara qu'he begut
en totas ellas bé massa,
la sed de mon esperit
no ha pogut may aplacarse.

Una tan sols eixa sed
podria prompte apagar-me,
no pas ab tot son capdal,
ab una rajolinada:
mes aquesta, encar no veu
mon sedent llabi atansarse,
a flor de llabi se'm clou
y no deixa brollar l'aygua.

I. SOLER Y ESCOFET.

(*) Del llibre *Vora'ls estanys*, proxim a publicar-se.

NOVAS

La nit del divendres, 14 del actual, se reuni en la sala del Consistori nou de Casa la Ciutat l'honorable cos d'adjunts dels Jochs Florals en Junta general ordinaria pera procedir a la designació de mantenedors pera l'any vinent. Resultaren elegits els senyors:

Francesch Ubach y Vinyeta, Ildefons Suñol, Antoni M.ª Alcover, Rossendo Serra y Pagès, Manel Ribot y Serra, y Arnau Martinez y Serriñà.

Se presentaren algunas proposicions, essent aprovada la d'en Joseph M.ª Roca en quina virtut se concedeix un nou premi extraordinari al millor treball critic sobre un escriptor del sigle d'or de nostra literatura.

S'han comensat a circular las convocatòries pera'ls Consells generals de representants de la *Unió Catalanista*, ordinari y extraordinari, que deuen celebrarse'l dia 30 del corrent mes. En el primer se provehirán els càrrechs vacants y's discutirán els demés assumptos reglamentaris, y en el segon se tractarà de la personalitat jurídica qu'ha d'adquirir la *Unió* pera legalisar la propietat del Pi de las Tres Brancas.

El diumenge passat tingué lloch a Vilassar de Mar un *meeting* de propaganda celebrat per la *Unió Catalanista*.

Entre'ls aplausos entusiastas del nombrós públic, el senyor Cisa, de la localitat, feu la presentació dels oradors qu'havien d'enrahonar, y que foren els senyors Carles Xe-

na, d'Arenys, qui censurà l'obra dels polítics d'ofici que deshonran al país; Millet, del Masnou, que s'estengué en brillants consideracions sobre'l concepte de patria; Llorens, del «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provencals, qui ab molta *vis cómica* feu burla de la oratoria y de la poca aprensió dels propagandistas plebòcratas; Tona Xiberta, del Ateneu del Districte Segon de Barcelona, que demostrà ab gran claretat com dintre del Catalanisme hi poden militar catalans de totes las tendencias politicas y religiosas; Martinez y Serriñà, en nom de JOVENTUT, qu'explicà l'esperit y las afirmacions fonamentals del Catalanisme; Joan B. Baró, de l'Associació Catalanista de Sant Boy del Llobregat, que demostrà com el Catalanisme es una causa d'amor y de sentiment humà, y finalment el president de la *Unió*, senyor Martí y Julià, que censurà l'actitut perniciososa d'aquells catalans que sols pensan en el seu bé particular oblidantse dels interessos de la colectivitat.

Tant el discurs del president com tots els anteriors foren calorosament aplaudits pel nombrosissim públic, entre'l que hi figuravan gran nombre d'hermosas senyoretas y comissions de catalanistas de quasi tots els pobles de la costa.

Es indubtable que gayre bé tots els adjunts dels Jochs Florals són individus majors d'edat; emperò encara que no ho fossin, no'ls fariam pas la ofensa de suposar que no tenen conciencia de llur missió.

No obstant, qualsevol que'l passat diven-

dres hagués assistit a la reunió d'adjunts, que tingué lloch a Casa la Ciutat pera'l nomenament del Consistori del any proxim, hauria dit o quan menys pensat tot lo contrari. Perque de tal manera procurava algú conciliar candidaturas (quan era clar que la conciliació havia d'eixir ella mateixa de l'urna després de posarhi son lliure vot cada adjunt), que'ls de JOVENTUT ens preguntavam admirats a què venian aquells esveraments, y aquelles transaccions que quasi feyan sospitar en conxorras d'uns quants senyors, puig no capiam que ni nosaltres ni ningú tingués necessitat de donar un Pin o un Casellas, per exemple, anch que fos per cent Martinez o cent Suñols, ni un Suñol o un Martinez per cent Casellas o cent Pins, ja qu'haviam anat a votar lliure y espontaniament per cada un dels nostres candidats, els quals a nostre modo de veure no's feyan pas nosa entre si ni en feyan als de la part contraria, quin triomf no hauriam pas discutit a no mediar las transaccions oficiosas de que parlèm. En una paraula, ens creyam que no hi havia res a dir ni a pactar, y que «vots eran trunfos».

S'han d'acabar aqueixas oficiositats, aqueixos papers d'*home bo* que semblan vinculats en determinadas personas del Catalanisme, las quals ab la deria de conciliar discrepancias que no existeixen, no fan més que crear desavinensas entre gent ben avinguda; y lo més sensible es qu'aytals oficiositats prenguin el caràcter d'imposició quan invocan el respecte a institucions que ningú ha menyspreuat. Com si algú'l menyspreués el dret del Consistori a votar, res més que a votar una candidatura!

Els que's proposan regenerar els Jochs Florals han de tenir en compte que per sobre'ls favoritismes dels Consistoris, per sobre las rutinas y las *consuetuts* (hi ha tantas *consuetuts* carrinclonas!), y el *parti-pris* de fer passar per la presidencia dels Jochs a totes las *amistats* de l'avior, està'l dret dels adjunts d'avuy, que no són pas els d'ahir. Cal convèncer a certa gent de que'ls vells ja han fet son temps y no son ells qui d'amagatotisha de digirir sempre'ls Jochs Florals, en els quals en ocasió oportuna ja hi exerciren la seva acció sense que ningú'ls en privés com ells volen privarnos de que hi exercim la nostra. Si continuèm aixis, si molts dels actual adjunts, ab un esperit apàtich o xorcamment conciliador, se deixan portar com a bèns, ofegant la protesta qu'espontaniament la rahó'ls dicta, y consentint certas oficiositats impropies d'una corporació seria, el temps els passarà sens adonarsen, y el dia que's decideixin a treure *patums* ja no podran, perque l'acció del temps els haurà també convertit a n'ells en *patums* de solemnitat. Y els Jochs Florals continuaran essent lo que són: una institució vella.

La manera d'evitarho es pendre cada any part ben activa en el nomenament dels Consistoris, en comptes de fer com fins ara, que's deixava la cosa en mans de quatre senyors, veritables presidents y administradors perpetuus, arrendataris o agabelladors indiscutibles dels Jochs, quins bons serveys prestats són d'agrahir y quina bona fe no volèm ara posar en dubte, però als quals es precis fer entendre que no'ls hi correspon en rahó ni en justícia'l paper d'amo que per negligencia dels altres se veyan en el cas de desemnyar.

A Bilbao tenen un governador militar, el general Soler, que ni fet aposta per baschs y catalans. Per això li diu «valent y pundonorós» *El Liberal*, aqueix rotatiu qu'en son afany d'enaltir la *patria grande* no fa més que dir els psalms al revés, ja qu'enalteix als principals fomentadors del autonomisme. Perque ningú'ns negarà que'ls Bargés y els Soler no'l fomentin de valent ab las enrabias das que hi prenen.

En Soler a la *cuenta*, es descendent de catalans, però diu que *desde que brotó la hierba maldita del catalanismo, tan separatista como el bizcarrismo, al que le llamé catalán le exigirá una explicación considerando que le ha ultrajado.*

Dels bizcarras no'n diu sinó *ralea vil y canallesca, y gentuza villana*. Però afegeix que *¡ay de ellos!* (d'ells y de nosaltres), *si algún ultraje a España produce un desorden que le obligue á intervenir!*

Al llegir això'ns ha entrat un terror y una suhor freda tals. qu'hem estat a punt de caure en basca devant de las iras d'aqueix hèroe de Cuba, Puerto Rico y Filipinas. Perque suposèm que també hi devia anar allà, a morir ó vencer.

Però de cop ens hem tranquilisat pensant que *no será tanto*, perque vaja, per galons que dugui y per general que sia'l valiente Soler, lo cert es que sembla tan malparlat com un sargento.

Al menos nosaltres creyèm que no parla tan malament ni insulta grolllerament a ningú un general que s'estimi. Ni una persona formal tampoch. Ni un valent, menos.

Però qui sab: potser es tonto, pobre home.

En Maura's prepara a resistir la batalla ab que las oposicions l'amenassan per la reforma del Concordat, y al efecte torna a treure'l *papu* dels suplicatoris, que tant esvera als republicans.

Però no havia comptat ab lo imprevist, y es que'l pallasso de la politica nacional, l'actual president del Congrés, en Romero en una paraula, s'ha posat en aquesta qüestió

dels suplicatoris de la banda de las oposicions.

Esperem el discurs que farà ab tal motiu. Veyam com y contra qui despotricarà l'home. Assumptos més serios, com el de la mort de la princesa d'Asturias, han deixat suspesa en el primer acte la representació d'aquesta comedia, y ni en Romero ni cap polítich madrileny deuen saber com dominar la seva impaciencia; més que més si, com algú suposa, l'intent d'en Romero consisteix en eregir-se en quèfe dels lliberals dinàstichs, avuy tan alacayguts per mor de la quefatura.

Perque no pot ésser que la senzilla qüestió dels suplicatoris l'interessí tant a n'en Romero.

Però ja estem veyent transigir d'una manera o altra a tothom devant de la sobirana voluntat d'en Maura. Sols en Romero caurà, en tot cas, si persisteix en sas *gallardias* de pinxo d'última hora.

Un diari serio, el *Diario de Barcelona*, que té servey telegràfic propi, corresponsals propis y redactors propis, no's pot escapar de certa malura com si fos qualsevol altre diari de Barcelona, que quasi bé no tenen res de tot allò.

Aquesta malura es el *plagi eruditiu*.

Vegis la proba:

En dit diari s'han publicat dos articles—6 y 13 d'octubre—firmats per don Arthur Masriera, en els que aquest senyor fa gala, com sempre, d'una erudició aclaparadora. A més de demostrar coneixement *al dedillo* la literatura dramàtica alemanya moderna, dit senyor parla especialment d'en Sudermann y en Hauptmann com si els hagués parit.

Nosaltres ens descobrirem respectuosament devant de sapiencia tanta, si no's dongués la casualitat de que'l senyor Masriera no hagués—per lo que respecta a erudició—coincidit ab lo que un crítich eminent, en Arthur Eloesser, deya avans qu'ell en *Le Temps* de Paris del 26 de setembre.

Es una coincidencia de fondo y de forma tan maravellosa, que no podem resistir el desitj de fer-la... *esclatar*. Sols que, com no tenim espay pera reproduhir ab dos articles, ens limitarem a donarne algunas mostrats.

Végense las mostrats:

En su obra penúltima *Enrique el Desdichado* acometió la empresa de presentar en escena la leyenda medioeval del caballero enfermo que debe ser curado por medio del sacrificio de una doncella. Hauptmann supo conservar el encanto y poesía de la antigua le-

Son avant-dernière pièce *Le Pauvre Henri* fut l'adaptation au théâtre de la légende moyenâgeuse du Chevalier malade qui devait être guéri par le sacrifice d'une jeune fille vierge. M. Hauptmann avait conservé le charme de la vieille légende dans ses vers nobles et vigou-

yenda en sus versos nobles y rotundos, y la idea romántica de la virtud curativa de la sangre humana fué interpretada por Hauptmann del modo más natural y verosímil y muy en consonancia con el espíritu real y positivista de los tiempos modernos. El éxito puramente literario de *Enrique el Desdichado* fué espontáneo y franco; pero el suspirado éxito teatral se convirtió poco después en definitivo fracaso.

La vuelta al hogar paterno de Hauptmann acaba de ser manifestada por un drama en cinco actos, de costumbres populares de Silesia, y escrito á la vez en dialecto silesiano. *Rose Bernd*, que es su título y el de la protagonista de la obra, tiene por argumento la historia de un infanticidio, tema, desde el *Faust* de Goethe, nada original ni mucho menos simpático.

Como se ve, trátase de poner en escena la lucha brutal y violenta de los sexos, inherente á la existencia y conservación de la humanidad. El hombre, tigre carnívoro, y la mujer, presa débil y codiciada, se hallan frente. Poderoso el uno para destrozar é infamar, queda inerte y sin auxilio la otra, defendiendo hasta el heroísmo su tesoro más preciado, que es la maternidad. Hauptmann está sublime al poner en boca de la madre los acentos más emocionantes y desgarradores. La sociedad es inconsecuente al autorizar que se plante el problema. El paroxismo febril de la desesperada *Rose Bernd* y sus lamentos de blasfemia y desesperación alternan, sobre todo en el último acto, con inspirados ayes de dulcísima ternura, que conmovieron vivamente al público de Berlín.

Després d'això, sols se'ns acut preguntar: Al *Brusi* ¿s'hi paga al mateix preu la erudició original que la erudició traduïda?

reux, et, psychologue moderne, il avait réussi en même temps à donner une interprétation moderne purement humaine à cette idée mystique: la vertu curative du sang. Cette pièce eut un grand succès littéraire, mais il n'en fut malheureusement pas de même du succès théâtral.

Dans *Rose Bernd*, pièce en cinq actes, il donne l'histoire d'un infanticide, sujet pour lequel l'auteur avait déjà eu beaucoup de prédécesseurs en Allemagne et, parmi ceux-ci, le plus important de tous, Goethe, avec *Faust*.

Il s'agit uniquement de la lutte des sexes inhérente à l'existence de l'humanité, entre les hommes, chasseurs, et la femme, proie, qui défend son bien le plus précieux, la maternité, jusqu'à la dernière extrémité. Dans le dernier acte, Hauptmann, a prêté à la mère les accents les plus étonnants. Elle a un enfant; peu importe de qui, mais on ne veut pas permettre à cet enfant de vivre, et lorsqu'il vient au monde, il n'y a pas de place pour son berceau. Le paroxysme fiévreux de la désespérée alterne avec des blasphèmes effroyables, des hurlements de désespoir et des plaintes douces d'enfant.

La Junta del «Centre Excursionista de Catalunya», desitjosa de contribuir als esforços que realitzen altres entitats de la terra a favor de la cultura nacional catalana, ha acordat qu'enguany, ademés de las conferencias y excursions de consuetut, hi hagi diferents cursos de materias d'interés general y especial pels excursionistas.

Va a comensar el curs de «Geografia física», com ja ha comensat el de «Geologia dinàmica y estratigràfica», que donaran respectivament els doctors en ciencias en Francisco Novellas y mossén Norbert Font y Sagué. Aquestas ensenyansas se procurará que sian essencialment prácticas y catalanas. Al efecte, durant el curs s'organizarán diferents excursions y visitas, pera que'ls alumnes vegin y recullin ells mateixos lo qu'en la classe haurán aprés en teoria. En la classe de Geologia, 'ls alumnes tindrán sempre 'ls minerals, rocas o fòssils de que's parli.

La classe de Geologia té lloch els dimars y la de Geografia física 'ls dijous de cada setmana; són gratuïtes y comensaran a dos quarts de deu del vespre en punt.

L'«Associació Wagneriana» ns ha remès un prospecte en el qual s'exposa'l plan general de treballs acordat pera'l curs de 1904-1905.

S'anuncian conferencias dels senyors Pena, ar, Domènech Español, etc.; concerts que consistiran en audicions d'obras de Beethoven, Bach, Mendelssohn, Schumann, Schubert, Grieg, etc., a càrrech d'artistas com l'Arthur de Greef, Crickboom, Munné, Dini, Estera, Srta. Carlota Campins, Ferrán Via y Frank Marshall.

A més se farà l'estudi de las obras de Wagner *Els Mestres Cantayres de Nuremberg* y *El Capvespre dels Deus*, y si es possible's donará a conèixer *L'Etranger*, d'en Vicens d'Indy.

Pera ahir, 19, estava anunciada la sessió inaugural del present curs, anant a càrrech d'en Joaquim Pena, en la primera part, un estudi de la personalitat del gran wagnerià Joseph de Leramendi, y en la segona, devia cantarse tot el primer acte de *La Walkyria*, per la Srta. Francisca Marcé y senyors Antoni Colomer y Manel Boadella.

El diumenge 10 del corrent l'«Orfeó de Sans» celebrà una sessió literari-musical dedicada als socis de dita institució, en la que's llegiren treballs literaris dels senyors Riera y Riqué, Mercader y Vives, Laporta (M. y J.), Zanné, Soler, Munné, Camps, Salvador y Sarrà, Pujol y Llansó, y s'executaren varias exquisidas composicions musicals y cançons populars catalanas en las que una volta més fou apreciada la experta direc-

ció del mestre Mateu, director del «Orfeó». En el piano's distingí forsa la senyoreta Torras, que fou molt aplaudida, com també'l senyor Capmany (A.), qui's prestà a contar dugas rondallas ab l'escayent estil que li es peculiar.

La festa resultà molt agradable.

De la primera pàgina de nostre número 244, corresponent a la passada setmana, se'n desprengué, al entrar en màquina, el darrer 4, de manera que'n resultà una equivocació de 220 en el guarisme d'ordre. Ho advertim per més que no sia necessari, ja que al costat mateix del número equivocat hi ha la fetxa de 13 d'octubre, a que'l número correspòn y per la qual poden guiarse'ls coleccionadors al enquadernar el volúm.

Del senyor Vallès y Roderich rebém, ab prech d'insertarla, la següent *Carta oberta*:

Al Dr. D. J. Oliva Bridgman. Molt senyor meu: Al veure vostra contestació a mon article sobre'l *vibríó crítich*, m'ha semblat veure visions. Dispenseume, però jo'm vaig errar. El doctor Oliva a qui jo'm dirigia no es ben bé'l doctor Oliva que'm contesta. Teniu el mateix nom qu'ell, però no sòu pas l'home que jo'm creya, segons els datos que'm doneu y altres que jo he adquirit. Si ab aquell havíam sigut companys a París, lo qu'es ab vós... no tant. Y ara m'explico'l per que'ls amichs de JOVENTUT havían posat certs reparos a que jo'm dirigís en sas columnas a una persona que's confón ab vós, malgrat sia sols per la identitat de nom y de professió.

Això en res destrueix la reputació de microbiòleg excelent que poguèu tenir, y que queda reconeguda per mi. Precisament las indagacions que darrerament he fet m'han probat que jo, tot y tractant de microbiologia ab èmfasis de mestre, no coneixia pas molts microbis que a vós os són familiars, com els que portan el virus de calumniosas imputacions y altrás baixesas. D'ells n'heu patit vós; vostre organisme n'ha estat contaminat; ells són els qu'en las planas del *Madrid Cómic* vos feren ofendre a personas a qui devíau considerar; ells són els que després vos feren negar vostres escrits y vostra firma; ells són els que més tart vos han fet demanar un perdó humiliant en cartas particulars que, naturalment, no vos han sigut contestadas; ells són, en fi, els que vos han fet malpariar del Catalanisme entre'ls castellans, y burlarvos dels castellans quan novament heu tingut d'haver el pa aquí a Catalunya.

Havèu pogut estudiar en vostras propias malalties; vos han il·lustrat els propis microbis, la propia experiencia... Estèu, donchs, més instruhit que jo en aquesta ciencia microbiològica, y renuncio per lo tant a tota discussió ab vós. Devant de tants mèrits, lo natural y lo decent en mi es que'm retiri modestament pel foro.

Ma firma ja es prou coneguda y té prou crèdit, donchs may a JOVENTUT me'n han demanada d'altra. Y cas de que jo usés pseudonim, com suposèu, per vós voldríau que'l cambiés? Fóra elevarme massa, fóra també... lo que vós sabèu. — Vostre ex-contrincant, *Rafel Vallès y Roderich*.

Permètins el senyor Vallès y Roderich un petit comentari a sa carta; permètins creure

que no es per manca d'il·lustració, sinó per temensa al contagi, o sia per rahons d'higiene, que renuncia a discutir.

Discuteixi enhorabona ab contrincants com el traductor de l'Antologia, que'ns favoreix també ab sos treballs: mes no ab doctors quina firma no es admesa a JOVENTUT. Y encara fóra millor, pera demostrar que hi ha classes, que'ls senyors Miquel y Vallès, deixant de banda discussions bisantinas bromas més o menys amistosas y en consideració a nostra amistat, que'ls hi es comú, se donguessin las mans, com aixis esperém que succehirá després de tot. Guardin llurs campanyas pera homes y cosas que valguin la pena, y tots els ne sabrém grat.

Publicacions rebudas:

Bagatelas, poesias de Vital Aza, bonica edició il·lustrada per B. Gili y Roig, pertanyent a la *Colección Elzevir Ilustrada*, que publica la casa editorial Gili. Prou conegut es en Vital Aza pera que sia necessaria una critica d'aquesta obra seva, remarcable pels acudits a voltas un xich ramplons de qu'està plena, com quasi totas las demés d'aqueix festiu autor castellà, que per altra part no es escriptor de pretensions dintre sa *amenitat*. Preu, 2 pessetas.

Prosica baturra y Alegria en conserva són dos tomes de quentos, escenas e historietas editats per la *Biblioteca Humorística*. Estàn escrits ab desembràs y contenen acudits y xistos a desdir propis del genre a que pertanyen abdugas obretas, que's venen a tres rals cada una.

Estatuts y Reglaments del «Centre Català» de Rosario de Santa Fe. Ens han sigut enviats impresos en un elegant quadern, en quina portada hi figuran las barras catalanas. Remerciém l'envió de nostres bons companys ausents.

Altres publicacions rebudas:

El Archivo del Bibliófilo, butlletí mensual de la llibreria dels successors de Joseph Mas. Hem rebut els quaderns 1, 2, 3 y 4, pertanyents als mesos de juliol, agost, setembre y octubre.

Boletín Bibliográfico, de la llibreria de Francisco Puig y Alfonso. Comprén el trimestre de juliol a setembre.

En abdós butlletins s'hi troban obras de verdadera importancia, ja per son mèrit literari, ja per sa raresa, que las fa apreciables als bibliófils.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 233

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inèdits.

No's tornan els originals.

Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
Mitj any.	4'50	
Trimestre.	2'25	
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA: Un any.. . . .	9	
ESTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Cèntims.
atrassat, ab folletins.	40	
sense folletins.	25	

El número corrent no's ven sense folletins.